

Evaluering af inklusion Glostrup Skole

Mygind, Klaus; Schmidt, Ole Thestrup

Publication date:
2016

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Mygind, K., & Schmidt, O. T. (2016). Evaluering af inklusion Glostrup Skole.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Evaluering af inklusion Glostrup Skole

Marts 2016

Rapport

| Kolofon

Dato

30. marts 2016

Rapport

Glostrup Skoles arbejde med inklusion

Udarbejdet af

Research og rapport er udarbejdet af chefkonsulent Ole Schmidt og chefkonsulent Klaus Mygind. Begge tidligere skoleledere.

Ledelsesuddannelserne, Institut for Ledelse og Forvaltning
Det Samfundsfaglige og Pædagogiske Fakultet
Professionshøjskolen Metropol

Indhold

Kolofon	2
Indhold	3
Indledning	4
Rapportens konklusioner	5
Hvordan oplever eleverne inklusionen?	8
Interview af elever i Glostrup Skole.	8
Interview af elever med særlige støttebehov.	8
Interview med klassekammerater til elever med særlige støttebehov.	10
Hvordan oplever forældrene inklusionen?	13
Interview af forældre til børn med særlige behov.	13
Interview af forældre til børn, som går i klasse med inkluderede elever.	16
Hvilke forandringer er sket på baggrund af inklusionsstrategien?	20
Udvikling af PPR's indsats	22
Fleksibilitet i ressourceanvendelsen	22
Opbygning af kompetencecentre på de enkelte skoleafdelinger	23
Parallelhold	24
Overgange	24
Afvikling af parallelhold	25
Krav til lærerne arbejde med elevplaner, samarbejdstid og feedback	25
Sammenhæng mellem social og faglig indsats	25
Har skolestrukturen fremmet inklusionen?	26
Anbefalinger	27
Metodeafsnit	30

Indledning

Glostrup Kommune har bedt Professionshøjskolen Metropol, Institut for Ledelse og Forvaltning, udarbejde en status på, hvor langt Glostrup Skole er kommet med implementeringen af Glostrup Kommunes inklusionsstrategi. Inklusionsstrategien blev godkendt af kommunalbestyrelsen i maj 2013.

Inklusionsstrategien har til formål:

- At gøre det klart, hvordan der arbejdes med inklusion i Glostrup Kommune.
- At tydeliggøre værdien af inklusion for alle børn og unge, og hvordan denne værdi kan omsættes og ses i praksis.
- At sikre, at der på hele børne- og ungeområdet i Glostrup Kommune er fokus på inklusion.

Strategien skal danne et fælles grundlag for de fagprofessionelle og sikre, at der arbejdes sammenhængende og systematisk med inklusion.

På skoleområdet er målsætningen, at andelen af elever i Glostrup, der modtager specialundervisning udenfor den almindelige klasse falder fra 6,5 % til 4 %.

I denne rapport vil vi give en status på, hvad der er sket på Glostrup Skole og hvordan inklusionen opleves af elever og forældre 2 1/2 år efter inklusionsstrategiens vedtagelse. Vi vil på den baggrund opridse problemstillinger, som vi anbefaler, at der arbejdes med videre frem.

Vores viden om Glostrup Skoles inklusionsindsats bygger på fokusinterview med elever, forældre og medarbejdere og en mindre spørgeskemaundersøgelse i februar 2016. Vi tager udgangspunkt i de informationer, som vi har indhentet. Vi postulerer ikke, at vi har et dækkende billede af inklusionen i Glostrup, men har talt grundigt og dybtgående med en række vigtige aktører.

Det skal samtidig påpeges, at inklusionsstrategien er en del af fire store forandringsprocesser på skoleområdet i Glostrup, der forløber samtidig: Ny skolestruktur, folkeskolereformen, ny arbejdstidsregler og inklusion. Der er kamp om pladsen, men samtidig muligheder for synergi mellem de fire områder, hvis forandringsprocesserne forløber struktureret og i sammenhæng med hinanden.

Rapportens konklusioner

Konklusionen på interview med elever og forældre:

Forældrene oplever, at der bliver taget hånd om de inkluderede børn i skolen. Eleverne er trygge ved situationen. De inkluderede børn påvirker undervisningsmiljøet i klasserne og det stiller krav til de andre elever og i særdeleshed til lærere og pædagoger. Forældrene synes ikke alt er godt nok og de peger på forbedringsmuligheder, men de møder ikke en uoverskuelig situation. Den sociale inklusion er tilfredsstillende. Den faglige udvikling for de inkluderede børn er forældrene usikre på og de kan være i tvivl om, hvorvidt skolens organisering og struktur i de ældre klasser kan tilgodese deres børns faglige udvikling.

Elevernes syn på inklusionen kan opsummeres således:

De inkluderede elever fortæller om gode relationer klassekammeraterne imellem. Gode relationer mellem lærere og elever. Eleverne har en grundlæggende viden om egen sårbarhed og behov for særlig støtte, men de udtrykker ikke, at det er noget problem. Eleverne ved, at deres klassekammerater har en viden om deres særlige behov. Eleverne oplever, at det sociale miljø i klassen er godt. De inkluderede elevers klassekammerater oplever det på samme måde, men bemærker en lille forskel i såvel det sociale fællesskab og i læringsfællesskabet. Elever med særlige støttebehov opleves at være mere alene end de øvrige elever. Klassekammerater med særlige støttebehov opleves at have større faglige udfordringer.

Forældrenes syn kan opsummeres til:

Forældrene oplever Inklusionen er vellykket, når:

- der har været en tidlig indsats
- støtteressourcen er tilstrækkelig
- støttepersonen er gennemgående i skoleforløbet
- klassens sociale trivsel fungerer godt

Forældrene oplever ikke, at inklusionen er vellykket, når:

- det har taget for lang tid at finde den rette løsning for barnet
- tekniske hjælpemidler ikke fungerer
- der er mange lærerskift
- der ikke er tilstrækkelig støtteressource

Forældrene fortæller, at de oplever succes tegn omkring inklusionen, når klassen som helhed lærer at rumme forskelligheder. Der udtrykkes en samstemmig holdning til, at det er forældrenes fortjeneste, hvis inklusionen lykkes og ikke skolens.

Der udtrykkes en oplevelse af, at inklusionen er vanskelig, hvis inkluderede elever er udadreagerende.

Forældrene peger på følgende områder, som kan påvirke inklusionsindsatsen positivt:

- Sikring af tilstrækkelige ressourcer.

- Inddragelse af information fra børnehaven.
- Hvis en inklusion ikke lykkes, skal der fokus på den klasse, der står tilbage.
- Mindre klassestørrelser.
- Større åbenhed.
- Større samarbejdsvillighed til forældre med sårbare børn.
- Nødvendige kompetencer hos personalet.
- Der skal være en sikring af ressourcer i Førskolen.

Konklusion på interview af medarbejderne.

I spørgeskemaundersøgelsen har 20 medarbejdere, der underviser inkluderede elever, svaret på en række spørgsmål. Det er en begrænset gruppe, så resultaterne skal tages med forbehold.

Der tegner sig et billede af, at medarbejderne oplever inklusionen forskelligt. Der er lige mange positive og som negative tilkendegivelser og omkring 15 % svarer, ved ikke. Dog viser sig signifikante afvigelser omkring flere temaer.

Medarbejdernes syn kan opsummeres til:

Medarbejderne oplever ikke, at de har fået tilstrækkelig viden om opstart af en inklusionsindsats. Ligeledes giver medarbejderne udtryk for, at ledelsen ikke har været tydelig i rammesætning for inklusionsindsatsen. 55 % er uenige og kun 14 % er enige i, at de har modtaget relevant viden om inklusionen samt information om rammen for inklusionen.

Medarbejderne er overvejende enige i, at de inkluderede elever inddrages i klassens og skolens sociale arrangementer, mens medarbejderne er uenige i, at de inkluderede elever er med i det faglige fællesskab.

På det organisatoriske og ledelsesmæssige plan viser tilkendegivelserne, at der er brug for forbedring i forhold til medarbejdernes mulighed for at være klædt på til opgaven. Der opleves en begrænset mulighed for at få sparring. Ligeledes opleves der et behov for forbedringer i ledelsens og kompetencecenterets evne til at følge op på de tiltag, der iværksættes.

Cirka 50% af medarbejderne oplever ikke, at de får den relevante støtte i den nuværende organisering.

Spørgeskemaundersøgelsen er vedlagt som bilag.

Konklusion på de fastsatte mål.

Det kvantitative politiske vedtagne mål, at 96 % af alle børn i Glostrup er inkluderet og undervises i de almindelige klasser på Glostrup Skole er ikke nået. På tre år er inklusionsgraden rykket fra 93,9 % til 94,4 %. Fortsætter denne udvikling vil målet være nået i 2025. Konkret drejer det sig om, at yderligere 36 børn skal inkluderes på Glostrup Skole i de kommende år.

Politikerne har manet til besindelse. Der skulle ikke tages drastiske beslutninger og det har forvaltning og skole fulgt.

Det kan være medvirkende til, at der gives udtryk for, at der er en positiv indstilling til inklusion blandt skolens medarbejdere, selvom der også udtrykkes bekymring i enkeltsituationer og generelt om de nødvendige ressourcer er til stede.

Inklusion implementeres fra skolestart, hvor de særlige indskolingsklasser er nedlagt og i stedet går elever med særlige behov på såkaldte parallelhold primært i 0.klasse og 1.

klasse. På de øvrige klasser er det ikke hold, men primært enkelte inkluderede elever, der får støtte i klassen i et antal lektioner.

Samtidig er der igangsat opbygning af basale forudsætninger for inklusion. Det drejer sig om:

- Opbygning skoleafdelingernes kompetencecentre, der skal styre inklusionsprocesserne og vejlede skolens medarbejdere i det konkrete arbejde.
- Handlingsguiden, der er et redskab til forebyggelse af eksklusion, skal bruges af medarbejderne.
- Der er gennemført kortere kompetenceudviklingsforløb for alle medarbejdere på Glostrup Skole og der uddannes vejledere med støtte fra A. P. Møller Fonden.
- Der har været forsøg med opbygning af netværk og vidensdeling blandt alle ledere, der arbejder med børn og unge.
- Inddragelse af handicaporganisationer og andre fra civilsamfundet.

Resultaterne af disse aktiviteter kan ikke spores endnu og vi kan ikke vurdere, om de er tilstrækkelige. Vi vurderer, at kompetencecenterets udvikling er helt afgørende og særligt muligheden for, at team og de enkelte medarbejdere kan få kvalificeret vejledning og feedback.

Åbenhed om inklusionen er også et afgørende forhold. Her har kommunen taget det første skridt med udarbejdelsen af informationspjecer i samarbejdet med civilsamfundet. Åbenheden skal fremmes på alle niveauer samtidig med, at det enkelte barns integritet sikres.

Der er også strukturelle udfordringer, som skoleledelsen må tage hånd om f.eks. trykke overgange og vidensdeling, så ikke kun kontaktpersonen, men alle medarbejdere omkring et inkluderet barn kan praktisere undervisning, der tager udgangspunkt i barnets situation og i så høj grad, som muligt dækker barnets behov.

Sidst i rapporten opsummerer vi en række anbefalinger til Glostrup Kommune.

Hvordan oplever eleverne inklusionen?

Interview af elever i Glostrup Skole.

I denne evaluering har vi haft et ønske om, at få et indblik i elevernes egen forståelse af deres skolegang på Glostrup Skole. Vi har foretaget fokusinterview af elever med særlige støttebehov, som har deres skolegang i en almen klasse. Vi har ligeledes foretaget fokusinterview af klassekammerater til elever med særlige støttebehov.

Vi har identificeret flere temaer, som vi har ønsket at få afdækket. Hvert tema har været understøttet af hypoteser, som interviewguiden er udarbejdet på. Såvel temaer, hypoteser og interviewguide er udarbejdet af Professionshøjskolen Metropol.

Interview af elever med særlige støttebehov.

Tema 1: Vi vil vide noget om, hvordan barnet oplever strukturen i skolen.

Hypotese 1: Klassekvotientens størrelse kan påvirke inklusionen.

De elever, der har deltaget i fokusgruppeinterview, går i klasser med en klassekvotient mellem 17 og 25 elever, hvor normen har været 23-25 elever. Elever giver samlet set udtryk for, at de er tilfredse med elevantallet i deres respektive klasse.

Hypotese 2: Elever med særlige støttebehov kan føle sig fravalgt i sociale fællesskaber.

Eleverne giver samlet udtryk for, at de mindst har én bedste ven/veninde. De fleste elever går i klasse med deres bedste ven/veninde. Alle de interviewede elever giver udtryk for, at de har flere gode klassekammerater i deres respektive klasser.

Hypotese 3: Antallet af lærere og omsætningen af lærere i en klasse kan påvirke inklusionen.

Eleverne giver udtryk for et stort kendskab til de lærere/pædagoger, der er tilknyttet den enkelte klasse. Der er forskel på antallet af lærere tilknyttet den enkelte klasse. Eleverne oplever, at der er undervisning, hvor der er én lærer til stede, og der er undervisning, hvor der er to lærere til stede. Eleverne giver samlet set ikke udtryk for at kunne genkende et mønster omkring, hvornår der er én lærer, og hvornår der er to lærere.

Hypotese 4: Elever med særlige støttebehov påvirkes af uro/larm i klassen.

Eleverne giver udtryk for, at der generelt er arbejdsro i klasserne. Dog tilkendegives der, at der i flere klasser opstår spontan uro, som læreren/pædagogen må håndtere. Overordnet giver eleverne ikke udtryk for, at de føler sig påvirket af uro/larm i klassen. Larm/uro påvirker elever, som er særlige sensitive overfor støj eller har en hørenedsættelse. I den sammenhæng gives der specifikt udtryk for, at støj kan tolereres, når man har gode venner i klassen og dygtige lærere.

Hypotese 5: Inklusionen kan påvirkes af fagets indhold/ramme

Eleverne giver udtryk for en bred vifte af yndlingsfag. Der er ikke et udtrykt mønster for, hvilke fag eleverne trives bedre i end andre.

Tema 2: Vi vil vide noget om, hvordan eleven oplever den særlige foranstaltning.

Hypotese 1: Inklusionen påvirkes af elevens viden om sig selv.

Alle de interviewede elever har en selvforståelse af, at de har udfordringer, som de skal have hjælp til i skolen. Der er dog forskel på detaljeringsgraden i viden om egen situation. Der er sammenhæng mellem alder, kompleksitet i elevens sårbarheder og selvindsigt. Alle elever giver udtryk for, at det af og til er svært at gå i skole. Alle elever giver udtryk for, at såvel de voksne i skolen som deres forældre er vidende om, at det af og til er svært at gå i skole.

Hypotese 2: Inklusionen understøttes, når eleven kender til skolens beslutning om særlig foranstaltning.

Alle de interviewede elever har viden om, hvilken voksen de skal henvende sig til, hvis skoledagen bliver svær. Det er dog et fåtal, der er vidende om skolens beslutning om kontaktperson/støtteperson. Generelt har eleverne viden om, at den ekstra ressource i klassen (støttelærer) er til stede i klassen for at støtte dem. Dog bliver der også udtrykt uvidenhed om, hvorfor der til tider er to voksne i timerne.

Hypotese 3: Inklusionen understøttes, hvis undervisning gennemføres i stamklassen.

Eleverne oplever, at størstedelen af deres undervisning foregår i stamklassen med de øvrige klassekammerater. Eleverne kan opleve, at deres undervisning foregår én til én et andet sted på skolen. Når undervisningen bliver tilrettelagt uden for stamklassen, skyldes det, ifølge eleverne, for meget larm/uro i klassen, eller at man har en svær dag, og har brug for lidt albuerum.

Hypotese 4: Inklusionen påvirkes af klassekammeraterne.

Eleverne fortæller, at deres klassekammerater godt ved, at de har særlige udfordringer. Der er dog en sammenhæng mellem alder, kompleksiteten i elevens sårbarhed og klassekammeraternes viden. Eleverne oplever, at klassekammeraterne ikke påvirkes, hvis de fx går udenfor klassen med deres støttelærer. Eleverne oplever ikke, at deres klassekammerater har en opmærksomhed omkring foranstaltningen.

Tema 3: Vi vil vide noget om, hvordan eleven oplever trivsel og faglig udvikling.

Hypotese 1: Inklusionen påvirkes af inddragelse i det sociale fællesskab.

Alle de interviewede elever oplever, at de er ligeværdige klassekammerater i det sociale fællesskab. Alle elever fortæller, at der i klasserne er regler for fx afholdelse af fødselsdage. Det sikrer, at alle bliver inviteret med. Eleverne oplever alle, at der er mulighed for at deltage i sociale aktiviteter i pauserne. Enkelte elever fortæller, at de fravælger aktiviteter i pauserne, hvis de ikke har lyst/overskud til at deltage. Der bliver lavet legeaftaler i fritiden, men det er ikke på daglig basis hos nogen af de interviewede elever.

Eleverne fortæller selv, at de ikke tager initiativ til legeaftaler i fritiden pga. manglede tid/overskud eller andre fritidsaktiviteter.

Hypotese 2: Inklusionen påvirkes, når læreren tager ansvar for det sociale fællesskab i klassen.

De interviewede elever fortæller, at der ikke er elever i klassen som bliver drillet, mobbet eller holdt uden for. Eleverne fortæller, at lærerne passer godt på klassen. Eleverne

fortæller, at lærerne laver regler for sociale aktiviteter i klassen, fx regler for legeaftaler i pauserne, legegrupper, fødselsdage mm.

Hypotese 3: Inklusionen påvirkes, når eleverne er en del af et læringsfællesskab.

Eleverne oplever, at der er emner/fag i skolen, som optager dem meget, mens der også er fag og emner, der ikke interesserer dem. Der er ikke et mønster hos de interviewede elever omkring fag og interesse.

Elever oplever, at der er ting, de skal træne mere på end deres klassekammerater for at være på samme niveau. Men der er også fag, hvor de er på niveau med klassekammeraterne.

Ingen af eleverne giver udtryk for, at de ikke kan følge med i undervisningen. Der er heller ingen elever, der giver udtryk for at være de fagligt stærkeste i nogen fag.

Hypotese 4: Inklusionen påvirkes, når lærerne understøtter det faglige fællesskab.

Eleverne oplever generelt, at de får hjælp af deres lærer, når de beder om det. Der udtrykkes dog også en mild frustration over, at læreren ikke altid har tid til at give ordentlig hjælp. Der udtrykkes frustration over, når de tekniske hjælpemidler ikke fungerer, som de skal.

Sammenfatning

På baggrund af fokusinterview med fem elever med særlige støttebehov, fremstår det tydeligt, at eleverne føler sig inkluderet i deres almene stamklasse med deres klassekammerater.

Eleverne fortæller om gode relationer klassekammeraterne imellem. Gode relationer mellem lærere og elever. Eleverne har en grundlæggende viden om egen sårbarhed og behov for særlig støtte, men de udtrykker ikke, at det er noget problem. Eleverne ved, at deres klassekammerater har en viden om deres særlige behov, men det er de inkluderede elevers vurderinger, at det ikke påvirker klassekammeraterne. Eleverne oplever, at det sociale miljø i klassen er godt, ingen bliver drillet/mobbet eller holdt udenfor.

Alle elever svarer, at de overordnet set er glade for deres skole.

Interview med klassekammerater til elever med særlige støttebehov.

Tema 1: Vi vil vide noget om, hvordan eleverne oplever strukturen i skolen.

Hypotese 1: Klassekvotientens størrelse kan påvirke inklusionen.

De elever, der har deltaget i fokusgruppeinterview, går i klasser med en klassekvotient mellem 20 og 25 elever. Elever giver samlet set udtryk for, at de er tilfredse med elevantallet i deres respektive klasse.

Hypotese 2: Elever med særlige støttebehov kan føle sig fravalgt i sociale fællesskaber.

Eleverne giver samlet udtryk for, at de ikke oplever, at deres klassekammerater der bliver fravalgt i sociale fællesskaber. Eleverne vurderer, at de har mange forskellige elevtyper i deres stamklasse og at de er gode til at give plads til hinanden.

Hypotese 3: Antallet af lærere og omsætningen af lærere i en klasse kan påvirke inklusionen.

Eleverne giver udtryk for et stort kendskab til de lærere/pædagoger der er tilknyttet den enkelte klasse. Der er forskel på antallet af lærere tilknyttet den enkelte klasse. Eleverne oplever, at der er undervisning, hvor der er én lærer til stede og der er undervisning, hvor

der er to lærere tilstede. Eleverne har en opmærksomhed på, at ekstra ressourcer i klassen skal hjælpe elever med særlige behov.

Hypotese 4: Elever med særlige støttebehov påvirkes af uro/larm i klassen.

Eleverne giver udtryk for, at der kan være larm i klasserne. Der udtrykkes en bekymring for, om larmen påvirker klassekammerater med særlige støttebehov, mere end det påvirker dem selv. I den ene klasse er der en viden om, at larm og uro påvirker elever, hvis de har hørenedsættelse eller er særligt sensitive.

Hypotese 5: Inklusionen kan påvirkes af fagets indhold/ramme.

Eleverne giver udtryk for en bred vifte af yndlingsfag. Der er ikke et udtrykt mønster for, hvilke fag eleverne trives bedre i end andre.

Tema 2: Vi vil vide noget om, hvordan eleven oplever den særlige foranstaltning.

Hypotese 1: Inklusionen påvirkes af elevernes viden om foranstaltningen.

Alle de interviewede elever har en forståelse af, at der er klassekammerater, som har udfordringer, som de skal have hjælp til i skolen. Der er dog forskel på detaljeringsgraden i viden om klassekammeraternes støttebehov. Der er sammenhæng mellem alder, kompleksitet i elevens sårbarheder og selvindsigt. Der er størst viden i de tilfælde, hvor en klassekammerat har et synligt handicap. Der er mindst viden, hvor klassekammeraten er normalt begavet, men har udfordringer omkring fx ADHA-spektret eller autisme-spektret.

Hypotese 2: Inklusionen understøttes, når eleverne kender til skolens beslutning om særlig foranstaltning.

Alle de interviewede elever har viden om, hvilken voksen der er faglæreren, og hvilken voksne der er støtteressourcen. Generelt har eleverne viden om, at den ekstra ressource i klassen (støttelærer) er til stede i for at støtte klassekammerater med særlige støttebehov.

Hypotese 3: Inklusionen understøttes, hvis undervisning gennemføres i stamklassen.

Eleverne oplever, at deres klassekammerater undervises i stamklassen i størstedelen af undervisningstiden. Elever oplever samtidig, at når der er for meget støj/uro, eller det er fagligt svært, så går støttelærer og klassekammerat et andet sted hen, fx biblioteket.

Hypotese 4: Inklusionen påvirkes af klassekammeraterne.

Eleverne fortæller, at de godt ved, at der er klassekammerater, som har særlige udfordringer. Der er dog en sammenhæng mellem alder, kompleksiteten i elevens sårbarhed og klassekammeraternes viden. Eleverne oplever ikke, at stamundervisningen påvirkes, hvis klassekammeraten fx går udenfor klassen med støttelærer. Eleverne oplever ikke, at de i stamklassen har en opmærksomhed omkring foranstaltningen.

Tema 3: Vi vil vide noget om, hvordan eleven oplever trivsel og faglig udvikling.

Hypotese 1: Inklusionen påvirkes af inddragelse i det sociale fællesskab.

Alle de interviewede elever oplever, at der grundlæggende er ligeværdighed i klassekammeraterne imellem i det sociale fællesskab. I den ene klasse har elever dog

observeret, at klassekammeraterne med særlige støttebehov er mere alene end de øvrige i klassen.

Eleverne fortæller, at der i klasserne er regler for fx afholdelse af fødselsdage. Det sikrer, at alle bliver inviteret med. Alle eleverne oplever, at der er mulighed for at deltage i sociale aktiviteter i pauserne.

Hypotese 2: Inklusionen påvirkes, når læreren tager ansvar for det sociale fællesskab i klassen.

De interviewede elever fortæller, at der ikke er elever i klassen som bliver drillet, mobbet eller holdt uden for. Eleverne fortæller, at lærerne passer godt på klassen. Eleverne fortæller, at lærerne laver regler for sociale aktiviteter i klassen. Fx regler for legeaftaler i pauserne, legegrupper, fødselsdage mm.

Hypotese 3: Inklusionen påvirkes, når eleverne er en del af et læringsfællesskab.

Eleverne oplever, at lærerne er gode til at få eleverne til at rose hinanden, når nogen har gjort noget, som de har svært ved. I den ene klasse har læreren fx talt om vigtigheden i at rose en klassekammerat, når han lykkes med noget svært.

Hypotese 4: Inklusionen påvirkes, når lærerne understøtter det faglige fællesskab.

Eleverne oplever generelt, at de får hjælp af deres lærer, når de beder om det.

Sammenfatning

På baggrund af fokusinterview af klassekammerater til elever med særlige støttebehov fremstår det, at klassekammerater generelt oplever et ligeværdigt fællesskab i den almene stamklasse. Der bliver bemærket en lille forskel i såvel det sociale fællesskab som i læringsfællesskabet. Klassekammerater med særlige støttebehov opleves at være mere alene end de øvrige elever. Klassekammerater med særlige støttebehov opleves at have større faglige udfordringer.

Elever fortæller om gode relationer klassekammeraterne imellem. Gode relationer mellem lærere og elever. Eleverne har en grundlæggende viden om klassekammeratens sårbarhed og behov for særlig støtte, men de oplever det ikke som noget problem. Eleverne ved, at deres klassekammerater har en viden om deres særlige behov, men det er ikke noget, der påvirker klassekammeraterne. Eleverne oplever, at det sociale miljø i klassen er godt, ingen bliver drillet/mobbet eller holdt udenfor. Alle elever svarer, at de overordnet set er glade for deres skole.

Hvordan oplever forældrene inklusionen?

Interview af forældre til børn med særlige behov.

Tema 1: Vi vil vide noget om, hvordan forældrene umiddelbart oplever inklusionen omkring deres barn.

Grundlæggende er der en positiv tilbage melding fra forældrene omkring inklusionsindsatsen på Glostrup Skole.

Det er enslydende, at det som opleves som positivt, er barnets tilknytning til klassekammerater og at barnet går i skole i nærheden af familiens bopæl.

Vi oplever inklusionen af vores dreng som en stor succes, grundet tilknytning til klassekammerater og lokal forankring
Forældre til inkluderet elev

Vi oplever, at der er spildt kostbar tid. Vores barn burde have været startet i specialklasse. Det var først i 4. klasse, der blev tildelt støtte.

Forældre til inkluderet elev

Der udtrykkes en oplevelse af, at inklusionen kunne have været kvalificeret ved en styrket tidlig indsats.

Forældrenes oplevelse påvirkes af den organisering, der er omkring klassen, og ikke mindst den tildelte støtteressource til deres barn.

Vi oplevede, at det gik rigtig godt i 0.kl., men da støttepædagogen ikke kunne følge med i 1. klasse gik det ned af bakke. Det går bedre nu.

Forældre til inkluderet elev

Forældrene oplever Inklusionen er vellykket, når:

- der har været en tidlig indsats
- støtteressourcen er tilstrækkelig
- støttepersonen er gennemgående i skoleforløbet
- klassens sociale trivsel fungerer godt

Forældrene oplever ikke at inklusionen er vellykket, når:

- det har taget for lang tid at finde den rette løsning for barnet
- tekniske hjælpemidler ikke fungerer
- der er mange lærerskift
- der ikke er tilstrækkelige støtteressourcer

Tema 2: Vi vil vide noget om, hvordan forældrene oplever inklusionen.

Hypotese 1. Inklusionen påvirkes af informationsniveauet omkring foranstaltningen.

Forældrene oplever generelt, at der er god information i dialogen med psykologen, som har arbejdet med deres barn.

*Vi oplevede, at vi fik god og relevant information fra psykologen.
Forældre til inkluderet elev*

Der blev sendt et brev med orientering om reduktion af støttetimer. Der var ingen forklaring på besparelserne.

Forældre til inkluderet elev

Forældre giver udtryk for, at der mangler information omkring, hvilke rettigheder man har som forældre. Der er en oplevelse af, at forvaltningen/skolen kommunikerer information igennem skrivelser, som indeholder oplysninger, men ingen forklaringer.

Der bliver givet udtryk for en oplevelse af, at der er mange vikarer (studerende) lærerskift mm. Det påvirker informationsniveauet negativt. Ligeledes opleves lærernes travlhed negativt i forhold til informationsniveauet.

*Vi oplever, at lærerne ikke har tid til at give os status på vores barns skolegang.
Forældre til inkluderet elev*

I forbindelse med opstart af støtte i klassen var vi ikke i tvivl om, hvem der var kontaktperson

Forældre til inkluderet elev

Forældrene oplever, at der er en tydelighed omkring, hvem der er kontaktperson.

Hypotese 2. Inklusionen påvirkes af personalets viden og kompetencer omkring barnets sårbarheder.

Forældrene oplever grundlæggende, at lærerne/pædagogerne er dygtige til at få klasserne til at fungere socialt godt sammen. Det er forældrenes vurdering, at der er god fokus på trivsel i den enkelte klasse.

*Der er blevet udleveret en IT-rygsæk, men ingen ved, hvordan den skal bruges.
Forældre til inkluderet elev*

Lærerne er rigtig gode til at få det sociale miljø i klassen til at fungere.

Forældre til inkluderet elev

Forældrene efterlyser, at der i personalegruppen er en større faglig viden omkring det enkelte barns sårbarheder. Forældrene oplever, at der opbygges viden og erfaring i arbejdet med elevernes sårbarheder, hvilket dog påvirkes ved lærerskifte.

Hypotese 3. Inklusionen påvirkes af personalets muligheder for at løfte opgaven i fællesskab.

*Støttelæreren er den bærende kraft.
Når hun ikke er der, så går det galt for vores søn.*

Forældre til inkluderet elev

Forældrene giver i interviewet udtryk for, at der grundlæggende er en oplevelse af, at inklusionsopgaven er en fælles opgave i klasseteamet. Dog er der indbygget en vis usikkerhed omkring foranstaltningen, når én støtteperson er den bærende kraft.

Hypotese 4. Inklusionen påvirkes af graden af åbenhed omkring elevens sårbarheder og foranstaltninger.

Forældrene har forskellige oplevelser omkring, hvordan de er blevet vejledt til åbenhed omkring deres barns sårbarheder. Forældrene har samtidig forskellige tilgange til åbenhed om barnets sårbarheder og skolens foranstaltning.

Nogle forældre har fået vejledning fra PPR-psykolog, andre har fået vejledning fra skolens personale. Nogle forældre fortæller, at de ikke har modtaget vejledning.

Nogle forældre har været meget åbne omkring barnets sårbarheder og skolens foranstaltninger, andre har informeret lidt, mens nogle bevidst har undladt at fortælle noget til de øvrige forældre i klassen.

Forældre til børn med synlige handicap/udfordringer som fx hørenedsættelse har en stor grad af åbenhed.

Forældre til børn med ikke synlige handicap/udfordringer som fx ADHD har en lille grad af åbenhed.

Vi skrev til de andre forældre på Skoleintra om vores søns udfordringer.

Forældre til inkluderet elev

Vi har ikke fortalt noget, men vi oplever det heller ikke som nødvendigt.

Forældre til inkluderet elev

Hypotese 5. Inklusionen påvirkes af lærernes fokus på at undervisningsdifferentiere.

Forældrene fortæller, at de grundlæggende oplever, at lærerne har et fokus på de individuelle mål, men at der ikke er tid til at følge op på de individuelle mål.

Der bliver sat individuelle mål, men der er ikke tiden til at følge op på planerne.

Forældre til inkluderet elev

Tema 3: Vi vil vide noget om, hvordan den inkluderede elev trives i skolen.

Hypotese 1. Inklusionen påvirkes af elevens trivsel i skolen.

I fokusinterviewet fortæller forældrene samstemmigt, at:

- børnene generelt er glade for lærerne i klassen
- børnene er glade for at gå i skole
- børnene er glade for at gå i den klasse, de er tilknyttet
- børnene har gode venner i klassen
- der er mulighed for, at det enkelte barn bliver mødt i de særlige behov, som barnet har
- børnene bliver inviteret til sociale klassearrangementer såvel i skolen som i fritiden

Vi oplever inklusionen af vores dreng som en stor succes grundet tilknytning til klassekammerater og lokal forankring.

Forældre til inkluderet elev

Tema 4: Vi vil vide noget om, hvilke råd forældrene kan give til Glostrup Kommune

Forældrene peger på følgende områder, som kan påvirke inklusionsindsatsen positivt:

- Erfarne og kompetente lærere, der ved, hvad de har med at gøre.
- Større grad af information omkring rettigheder og muligheder. Der efterlyses en gennemskuelig systematik.
- Større grad af information omkring, hvorfor foranstaltninger forandres, særlig fokus på reduktioner på støttetimer.
- Tilstrækkelige ressourcer til at understøtte inklusionsprocessen.

Interview af forældre til børn, som går i klasse med inkluderede elever.

Tema 1: Vi vil vide noget om, hvordan forældrene umiddelbart oplever inklusion i deres barns klasse.

Grundlæggende er der en mindre positiv tilbagemelding fra forældrene omkring inklusionsindsatsen på Glostrup Skole.

Vi oplever, at der ikke er tilstrækkelige ressourcer til at understøtte inklusionen på Glostrup Skole.

Forældre til almen elev

Det er enslydende, at det, som opleves som mindre positivt, er oplevelsen af mangel på ressourcer.

Der udtrykkes en oplevelse af, at inklusionen er vanskelig, hvis elever er udadreagerende. Der udtrykkes samtidig en oplevelse af, at inklusionen er vellykket, der hvor der ikke er udadreagerende elever

Vi oplever, at det ikke fungerer, når den inkluderede elev er udadreagerende.

Forældre til almen elev

Forældrene fortæller, at de oplever succes tegn omkring inklusionen, når klassen som helhed lærer at rumme forskelligheder. Der udtrykkes en samstemmende holdning til, at det er forældrenes fortjeneste, hvis inklusionen lykkes og ikke skolens.

Forældrene oplever inklusionen er vellykket, når:

- der har været en tidlig indsats i samarbejde med børnehaverne
- støtteressourcen er tilstrækkelig

- der er åbenhed om inklusionen
- klassens sociale trivsel fungerer godt
- forældresamarbejdet er velfungerende

Forældrene oplever ikke at inklusionen er vellykket, når:

- den inkluderede elev er udadreagerende
- der ikke er åbenhed, uvidenhed skaber sladder
- tekniske hjælpemidler ikke fungerer
- der er mange lærerskift
- der ikke er tilstrækkelig støtteressource
- der ikke er god brobygning til daginstitutionen

Tema 2: Vi vil vide noget om, hvordan forældrene oplever inklusionen.

Hypotese 1. Inklusionen påvirkes af informationsniveauet omkring foranstaltningen.

Forældrene oplever generelt, at der ikke er en god information omkring foranstaltningen i deres barns klasse fra skolens side.

*Der var lidt information, men ikke om hvem, der skulle starte hvor.
Forældre til almen elev*

*Der var ingen information.
Forældre til almen elev*

Forældre giver udtryk for, at lærernes tavshedspligt en hindring for åbenhed.

Der bliver givet udtryk for en oplevelse af, at de bedste oplysninger kommer fra forældrene, som har børn, der er inkluderet.

*Ved et forældremøde rejste et forældrepar sig og orienterede os andre om deres barns sårbarheder.
Forældre til almen elev*

Forældrene oplever ikke, at der er en tydelighed om, hvem der er kontaktperson omkring inklusionen i klassen.

Forældrene oplever ikke, at skolen er god til at vejlede forældregruppen i at understøtte inklusionen.

Hypotese 2. Inklusionen påvirkes af personalets viden og kompetencer omkring barnets sårbarheder.

Forældrene giver grundlæggende udtryk for, at der ikke er oplevelsen af undervisningsdifferentiering. Der er en oplevelse af, at der ikke er plads til at udfordre de elever, der ligger over middel i klassen.

Det er som om, man prioriterer de elever, som fagligt ligger i bunden, men der er ikke ressourcer nok til prioriteringen.

Forældre til almen elev

Det er oplevelsen, at der fra skolens side ikke er tilstrækkelig viden om elevernes sårbarheder.

Det er forældrenes fortjeneste, når der skaffes ekstra ressourcer til klassen.

Forældre til almen elev

I fokusinterviewet udtrykkes der en fælles oplevelse af, at børnenes behov ikke bliver tilgodeset i forbindelse med inklusionen. Ligeledes udtrykkes en oplevelse af, at de inkluderede børns behov heller ikke bliver tilgodeset.

Hypotese 3. Inklusionen påvirkes af personalets muligheder for at løfte opgaven i fællesskab.

Forældrene giver i interviewet udtryk for, at de ikke har viden om, hvordan personalets samarbejds muligheder er organiseret i forhold til inklusionen.

Hypotese 4. Inklusionen påvirkes af graden af åbenhed omkring elevens sårbarheder og foranstaltning.

Forældrene har forskellige oplevelser omkring, hvordan de er blevet informeret om inklusionen, og ikke mindst om den inkluderede elevs sårbarheder.

Der kommer fortællinger om høreværn, larm og uro i klassen.
Forældre til almen elev

Der kommer sladder af uvidenhed
Forældre til almen elev

Hypotese 5. Inklusionen påvirkes af lærernes fokus på at undervisningsdifferentiere.

Forældrene fortæller, at de grundlæggende oplever at lærerne har fokus på de individuelle mål, men at der ikke er tid til at følge op på de individuelle mål.

Tema 3: Vi vil vide noget om, hvordan eleverne trives i skolen, når de går i klasse med en inkluderet elev.

Hypotese 1. Inklusionen påvirkes af elevens trivsel i skolen.

I fokusinterviewet fortæller forældrene sammenstemmenigt at:

- børnene generelt er glade for lærerne i klassen
- børnene er glade for at gå i skole
- børnene er glade for at gå i den klasse, de er tilknyttet
- børnene har gode venner i klassen
- børnene deltager sociale arrangementer, såvel i skolen som i fritiden

Tema 4: Vi vil vide noget om, hvilke råd forældrene kan give til Glostrup Kommune.

Forældrene peger på følgende områder, som kan påvirke inklusionsindsatsen positivt:

- Sikring af tilstrækkelige ressourcer.
- Inddragelse af information fra børnehaven.
- Hvis en inklusion ikke lykkes, skal der fokus på den klasse, der står tilbage.
- Mindre klassekvotienter.

- Større åbenhed.
- Større samarbejdsvillighed med forældre til sårbare børn.
- Nødvendige kompetencer hos personalet.
- Førskolen er udfordret, når der ikke medfølger ressourcer.

Hvilke forandringer er sket på baggrund af inklusionsstrategien?

Vi vil i dette afsnit give et overblik over, hvad der er sket på Glostrup Skole for at implementere strategien.

Der blev i juni 2013 nedsat en projektgruppe på Glostrup Skole. Det fremgår af dens kommissorium, at projektgruppen skal sikre implementering af den kommunale strategi, samt styrke den fælles udvikling af Glostrup Skole.

"Strategien skal fungere som en konkretisering af arbejdet med inklusion i Glostrup kommune og være med til at sikre, at der arbejdes systematisk, sammenhængende og synligt med inklusion i alle dele af Glostrup kommune".

Det skrives frem, at Glostrup Skole skal have en lokal inklusionsstrategi, da det giver størst mulighed for, at der iværksættes tiltag i forhold til børn, personale, forældre og ledelse, som gør det muligt at leve op til den politiske målsætning om, at flere børn skal opleve at være en del af almenområdet.

Projektgruppen skal gennemføre en analyse inden februar 2014, der identificerer behov og muligheder indenfor:

- Samarbejde på tværs, der sættes fokus på samarbejdet omkring barnet med involvering af forskellige faggrupper og forældre
- Systematisk tilgang til inklusionsindsatsen
- Udbredelse af fælles arbejdsprocedurer

Der udarbejdes en arbejdsplan for projektgruppen i efteråret 2013, og der planlægges tre kompetenceudviklingsmøder for medarbejdere og en pædagogisk lørdag.

Dette bekræftes af medarbejder, der siger:

Der kom hurtigt forslag om, at det var nok bedre, hvis man ude lokalt fik lov til at præge det selv - at det ikke skulle styres centralt fra en handleplan fra følgegruppen. Så derfor fik Glostrup Skole lov til at lave deres eget inklusionsprojekt bagefter, hvor de analyserede sig frem til, hvad for nogle tiltag de synes, var relevante i skolen, hvad de gerne ville gå i gang med i skolen. Og det var selvfølgelig ud fra inklusionsstrategien.

Resultatet blev en række anbefalinger til skolens videre arbejde. Der blev særligt sat fokus på samarbejdet med forældrene i indskolingen. Det hang sandsynligvis sammen med, at skolens særlige indskolingsklasse blev nedlagt og de børn, der hidtil havde gået der, skulle inkluderes i almindelige klasser.

En skoleleder roser processen, der har været med til at skabe et fælles ståsted og i dennes afdeling sættes der ikke spørgsmålstejn ved inklusionstanken.

En anden siger:

Der er ikke nogen generel modstand, det er der ikke. Der er bekymringer og udfordringer i enkelttilfælde, eller enkeltbørn eller enkeltklasser.

Som et centralt forvaltningsinitiativ blev der nedsat en referencegruppe, bestående af forældre fra bestyrelserne i dagtilbud og skole, medarbejderrepræsentanter og repræsentanter fra handicaporganisationer. Den skulle være et sparringsorgan til forvaltningen i arbejdet med inklusionsstrategien.

Referencegruppen har arbejdet frem til 2016, og den har haft fokus på forældresamarbejde og stået for udarbejdelse af materialer bl.a. af to foldere til forældre med overskrifterne: "Når du er bekymret for dit barns trivsel" og "Er dit barn en del af fællesskabet." Disse foldere er sendt ud til alle dagtilbud og skoleafdelinger med et følgebrev skrevet af referencegruppen med forslag til, hvordan folderne kan anvendes. Referencegruppen været har proaktiv og de refereres for at have sagt:

Det her kan vi gøre meget bedre. Det vil vi gerne hjælpe jer med.

Referencegruppen har været med til at sætte fokus på vigtige forhold. Hvordan samarbejder man med forældre i startfasen og i overgangene? Hvordan bruger man det gode forældresamarbejde til at fremme inklusionen?

I referencegruppen sad repræsentanter for bl.a. handicaporganisationer og de lagde vægt på, at forældre turde stille sig op og fortælle om deres børns handicap ud fra, at hvis klassekammeraternes forældre ved det, så kan de tage hånd om det til fødselsdage og andre arrangementer, men også, så klassekammeraternes forældre kan støtte op om inklusionen i dagligdagen.

Ifølge medarbejder var referencegruppen, som gruppe, udtryk for forvaltningens spor, der hedder "brugerinddragelse" og at kommunen har "et udefra-og-ind-perspektiv". Man kan sige, at den her gruppe var med til at åbne for et bredere samarbejde med forældrene til børn med handicap. Om referencegruppen siger en medarbejder konkluderende:

De arbejdede på det, de var sat i verden for, netop at være med til at kvalificere samarbejdet med forældrene. De turde også gå ind og sige til skolen: "Ved I hvad? Vi synes, det her er alt for formelt og intetsigende. Vi kan godt hjælpe jer til at gøre det bedre".

Glostrup Kommune har også udviklet en handleguide, der henvender sig til alle, der arbejder med børn og unge i Glostrup Kommune. Den har fokus på, hvordan man ser tegn og signaler på, at børn og unge ikke trives, og hvad man kan og skal gøre, som ansat. Handleguiden er et redskab, som skal gøre medarbejderne i stand til tidlig opsporing og forebyggelse af, at problemer ikke vokser sig større. Handleguiden er derfor også et redskab til at forebygge eksklusion og fremme inklusion. Handleguiden er ikke blevet nævnt i vores interviews med forældre og medarbejdere, så vi ved ikke noget om, i hvilket omfang, der er informeret om den, eller afholdt kurser i brugen af den, og i hvor høj grad den bliver brugt. Vi er blevet gjort opmærksomme på den af forvaltningen. Handleguiden er let tilgængelig på kommunens hjemmeside. Vi vurderer, at den er et godt redskab i arbejdet med inklusion.

Endelig har alle ledere i Center for Dagtilbud og Skole i en periode været sat sammen i netværk helt på tværs – max-mix - med det formål at videndele. Her har inklusion været på dagsordenen, og der har været konstruktive dialoger og vidensdeling om, hvordan man arbejder med inklusion.

Samlet kan vi sige, at det ser ud til, at der gennem inklusionsstrategien er taget initiativer, der har været med til at skabe en positiv holdning til inklusion og nye måder at gøre tingene på.

Udvikling af PPR's indsats

Inklusionsstrategien har resulteret i ændringer af Pædagogisk Psykologisk Rådgivnings (PPR) måde at arbejde på. En medarbejder siger:

Der opstår jo også et behov for et mere smidigt samarbejde med PPR. Det er sådan noget med, hvordan får man fat i PPR, hvordan kontakter man PPR, hvordan gør man i det hele taget, når man som lærer står med et barn, som har nogle vanskeligheder.

PPR er organiseret, så det er den samme psykolog på den enkelte skole. Det bliver påskønnet og det vurderes af skolelederne, at det er en god og stabil ressource. En skoleleder siger:

Vi har en skolepsykolog, der er her rigtig meget. Mit gæt er, at hun er her fuld tid tre dage ud af fem. Der, hvor jeg kom fra (tidligere job), var der én, vi så hver 14 dag. Psykologen sidder også i kompetencecenteret. Der er et højere niveau, end jeg er vant til rent fagligt. PPR har søsat et arbejde i, hvordan man kan arbejde konsultativt. Hvordan man kan være i kontakt med lærere og pædagoger, så de ikke skal lave en kæmpe indstilling først. Det skulle være nemmere og komme i kontakt med PPR og få noget sparring og hele tiden have den der kontaktmulighed.

Visitationsprocessen er også forsøgt gjort mere fleksibel og en medarbejder vurderer, at lærere og pædagoger er blevet bedre til at beskrive de elever, der skal have støtte. Beskrivelserne indeholder konkret evaluering af den hidtidige indsats, og der opstilles mål i tråd med folkeskolereformens intentioner.

I forhold til skolernes virkelighed opleves visitationsprocessen og ressourcetildelingsprocessen dog fortsat som uflexibel. En skoleleder siger:

Alene det, at man har et årshjul, hvor det hedder, at én gang om året kan man tildele ressourcer til børn, der er i vanskeligheder, det er jo i strid med, hvordan børn udvikler sig, eller hvordan en skole bør være.

For at sikre bedre sammenhæng mellem Glostrup Skole og PPR er skolelederen på Glostrup Skole blevet formand for visitationsudvalget.

Fleksibilitet i ressourceanvendelsen

Fleksibel ressourceanvendelse er en udfordring. Ressourcer kan være låst til den enkelte lærers skema i alt for høj grad og ikke efter elevens behov. Man bør udvikle nye måder arbejde med ressourcerne på. Kompetencecenteret skal have ressourcer i form af arbejdstimer til rådighed i løbet af året. En medarbejder siger:

Når man går i gang med skoleårets planlægning, skal man lægge nogle timer fra og sige: "Det her vurderer vi, vil være et rimeligt antal timer at lægge fra til det her arbejde, baseret på hvad vi kan se, vi har haft igennem kompetencecentret i dette skoleår, og måske også nogen år tilbage"

Dette gælder også for fordelingen af ressourcer til fagpersoner. Her forsøger psykologerne fra PPR, at være fleksible. Tidligere blev alle penge til støttetimer til elever fordelt af PPR. Nu er 5,3 mio. kr. fra PPR flyttet ud til skoleafdelingerne til supplerende timer, som de selv råder over.

Opbygning af kompetencecentre på de enkelte skoleafdelinger

Som en vigtig del af inklusionsstrategien er kompetencecentrene på de enkelte skoleafdelinger blevet styrket. Kompetencecentrene har ansvaret for inklusionsarbejdet. De beslutter indsatser, vejleder medarbejdere og de styrer de ressourcer, der er til børn i vanskeligheder af forskellig art. Kompetencecentrene er ikke noget nyt, men de havde brug for et kraftigt løft. En medarbejder udtrykker det således:

Kompetencecenteret kørte på nogle skoler tidligere sådan okay, og på andre skoler kørte det ikke overhovedet.

Opgaver, rollefordeling og arbejdsgange i kompetencecentrene er blevet beskrevet meget detaljeret. Man har ensartet indsatsen på tværs af de fire matrikler, og på tre ud af fire matrikler har man samme organisering. Der er en kerne af personer i kompetencecentrene bestående af leder, psykolog og tovholder.

Der har været stor udskiftning af personale på Glostrup Skole, og det har ført til tab af kompetencer, men det har også betydet, at man målrettet har kunnet søge efter de rette kompetencer ved genbesættelse af job.

Kompetencecenteret har en vigtig funktion, og de medarbejdere der har med inkluderede børn at gøre, betragter kompetencecenteret som et sted man kan få råd og vejledning, og hvor tovholderen har faglig autoritet. En medarbejder siger:

Der er igennem, at vi har fået kompetencecenter, kommet meget mere sparring om de udfordringer, man har med eleverne. Jeg tager fat i tovholderen i kompetencecenteret, når jeg har brug for det og så finder vi hurtigt en dato og så mødes vi. Det er vigtigt, at der på skolen er et sted, hvor du hurtigt kan få sparring om et barn og at du ikke skal igennem tusind led for at få hjælp. Nu er der flere, der benytter sig af muligheden af at få sparring.

Styrkelse af kompetencecentrene ser vi som en rigtig strategi. De har endnu ikke fundet deres ben alle steder og skal evalueres senere i 2016.

Det er vigtigt, at kompetencecenteret opbygger faglig pædagogisk kapacitet, så det kan fokusere på vejledning og feedback til de medarbejdere, der står med inklusionsopgaven. Det er ligeledes vigtigt, at de skaber vidensdeling i forhold til alle medarbejdere, så

inklusionen bliver til en fælles indsats, hvor alle tager ansvar. Forældrene til inkluderede elever udtrykker tilfredshed med deres barns kontaktlærer, men de oplever, at deres barns øvrige lærere mangler helt grundlæggende information og viden om det inkluderede barns situation, og hvordan der bør arbejdes med det i undervisningen.

Parallelhold

Opbygning af parallelhold fra 0.klasse er nok det mest synlige resultat af inklusionsstrategien. Inklusionsstrategiens mål er flere inkluderede børn i skolen, men fra politisk side er det også blevet udtrykt et ønske om varsomhed. En medarbejder tolker det således:

Politikere siger: "I skal ikke gå ud og hive børn ud af alle specialtilbud, men I skal overveje, når de skal ind i systemet, at vi ikke skal have så mange med specialtilbud." Så nedlagde man det der specialtilbud og så prøvede vi at finde ud af, hvordan vi så kunne gøre det.

Helt konkret blev specialklassetilbuddet i indskolingen – de såkaldte indskolingsklasser nedlagt, og i stedet samles 3 til 4 elever på et parallelhold, der tilknyttes i en almindelig klasse. Eleverne på parallelholdet arbejder i klassen, men kan selvfølgelig være udenfor klassen enkelt- eller holdvis, afhængig af de konkrete undervisningsaktiviteter. Når en almindelig klasse har et parallelhold tilknyttet med inkluderede elever, vil der være fuld to-voksenordning i hele undervisningstiden.

Forældrene til et barn med særlige behov tilbydes, at deres barn kan komme på parallelhold. Dette kan indebære, at barnet ikke skal gå på den skole, hvor barnet hører til i forhold til barnets bopæl. Det kan være en udfordring. Hvis barnet vælger parallelholdet fra, vil barnet ikke være sikret støttetimer, men kan maksimalt få 12 støttetimer. Barnet vil derfor ikke få støtte i 2/3 af skoletiden.

Parallelholdene fungerer i 0.-1. klasse. Hvad der sker videre er ikke afklaret. Det vil afhænge af elevernes personlige og faglige udvikling. Beslutningen tages i visitationen.

Der findes parallelhold på andre klassetrin, men det beror mest på tilfældigheder ved, at der er flere børn i en klasse, som får tildelt støttetimer og det kan være af vidt forskellige grunde f.eks. hørehandicap, dysleksi (ordblindhed) eller en helt tredje ting.

Vi tænker, at det bør tilstræbes, at der er fælles træk ved de udfordringer og behov, som børnene har på et parallelhold, men det er svært at få til at passe. Det vil gøre det nemmere at sikre, at lærere og pædagoger har kompetencer til at tage sig af netop de børn.

Overgange

Gode overgange er meget vigtige for de inkluderede børn. Det er sårbart fra børnehave til 0.klasse, fra 0.klasse til 1. klasse, og på Glostrup Skole fra 6. klasse til 7. klasse, hvor skolen opdeler eleverne i linjer og eleverne derfor flytter matrikel.

Succesfulde overgange består i, at de tilrettelægges helt bevidst og systematisk ud fra børnenes behov, og at disse behov tilgodeses i forhold til andre pædagogiske intentioner på skolen, f.eks. linjefagsdækning og fållærerprincip, samt skolens organisering af medarbejdernes arbejde helt generelt.

I overgangen fra børnehave til skole er der en stor udfordring. I perioden fra 1. april frem skolestart går børnene fuld tid i SFO. Her er der stor risiko for, at de inkluderede børns udvikling går tilbage. De kommer fra en tryk situation i børnehaven, hvor de har haft støttepædagog til et helt åbent system, hvor de skal klare sig selv. Det kan i værste fald resultere i, at et inkluderet barn slet ikke, når til skolestarten, hvorved års arbejde i børnehaven er spildt. Der er behov for en bevidst indsats i denne overgangsperiode eventuelt bør disse børn blive i børnehaven indtil skolens og SFO's kapacitet er på plads.

Fra 0.klasse til 1. klasse ændrer skolen organisation, hvilket kan resultere i at kontinuiteten brydes uhensigtsmæssigt. Man kan have en 0.klasse med to faste voksne, og får så en 1. klasse med op til 8 forskellige lærere. Dette skal der tages hånd om i skolens organisation.

Overgangen fra 6. klasse til 7. klasse er ligeledes en udfordring. Her bør det også overvejes, hvordan man fordeler de inkluderede elever. Det må tages i betragtning at års indsats kan tabes, f.eks. ved at inkluderede elever og deres forældre ikke kan overskue opbruddet i skolegangen, der skabes af linjeopbygningen. Det kan resultere, at de inkluderede elever visiteres til specialtilbud eller at eleverne af forældrene flyttes til privatskoler. Man bør prioritere elevernes tryk i overgangen og bruge det kendskab til disse elever, som man har opbygget over år, til at tilrettelægge udskolingsforløbet.

Afvikling af parallelhold

Gennem samtaler har vi fået det indtryk, at parallelhold afvikles fra 2. klasse. Det kan skyldes at nogle af børnene på parallelholdene ud fra pædagogiske hensyn flyttes. Her ser vi igen en risiko for, at den "tidlige indsats" bliver spildt. Vi tænker, at skolen gennem kompetencecenteret må tænke strategisk flere år frem, og hele tiden finde bæredygtige løsninger for de inkluderede børn.

Krav til lærerne arbejde med elevplaner, samarbejdstid og feedback

På Glostrup Skole har man kortere forberedelsestid til medarbejdere, der har støttetimer med inkluderede børn, ud fra den betragtning, at den fagfaglige forberedelse er klassens faste lærers opgave. Det synspunkt synes vi holder, men det forudsætter, at der er mulighed for kommunikation mellem de to lærere, så støttelærerens ressourcer kan blive brugt optimalt i forhold til eleverne. Det forudsætter også, at der tages højde for, at støttelæreren har mulighed for at udføre den udvidede opgave mht. til elevplaner og forældresamarbejde.

I mange år har specialundervisningslærere haft særlige lønforhold og særlig forberedelsestid, som var svært at begrunde. Nu skal man passe på, at man ikke går i den anden grøft, og ikke sikrer, at støttelærerne kan løse de opgaver, som de rent faktisk har.

Sammenhæng mellem social og faglig indsats

I gennem vores interviews og spørgeskemaundersøgelse ser vi en tilfredshed fra forældre- og elevside mht. til den sociale inklusion. Den fungerer. Det er tidligere beskrevet. Men der fremkommer også et tegn i forhold til børnenes faglige udvikling. Der gives udtryk for, at det bliver vanskeligere og vanskeligere for de inkluderede børn at følge klassens faglige niveau, jo ældre de bliver. Det er både folkeskolereformens og inklusionsstrategiens mål, at alle børn lærer så meget, de kan. Her må man spørge, om de inkluderede børns læringsevne falder, eller om det skyldes forhold i den måde skolens er organiseret på eller skolens didaktik. Bliver det sværere og sværere for lærere og pædagoger at tilrettelægge undervisningen, så den tilgodeser de inkluderede elever, og/eller bliver det vanskeligere og vanskeligere for skolen at sikre information og viden til

medarbejdere om elevernes udfordringer? Hvordan kan man tilrettelægge undervisningen? Kan kompetencecenteret løse denne opgave?

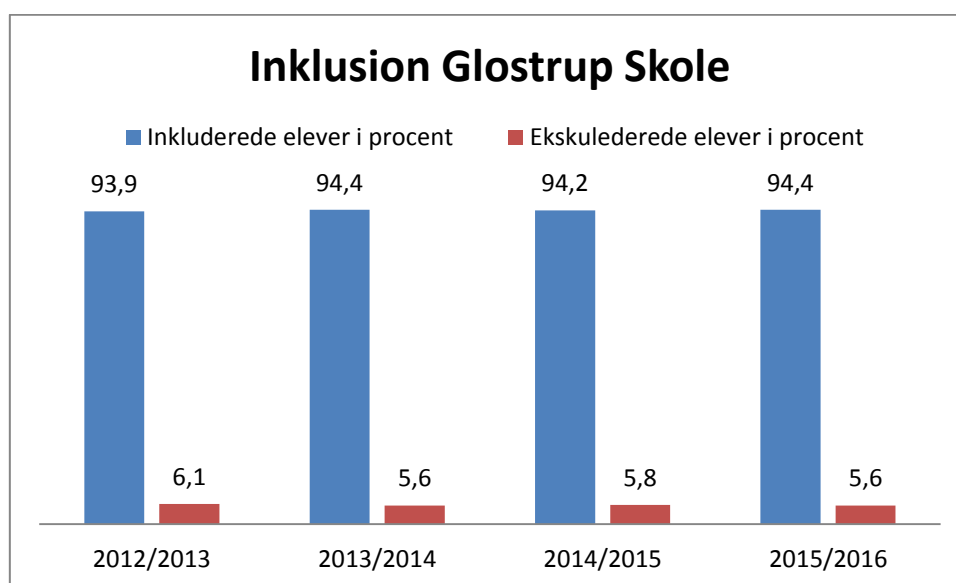
Har skolestrukturen fremmet inklusionen?

Det første svar er ja. Det er blevet nemmere at samordne og ensrette ting formelt. Der gives udtryk for, at man gør det nænsomt i forhold familier og børn. Dannelse af parallelhold er lettere med skolestrukturen, men forældre får mulighed for at sige nej til flytning.

Kompetencemæssigt er det også nemmere. Skolen kan dække alle vejledningskompetencer, så alle team kan få vejledning indenfor de enkelte fag. Der er desuden blevet uddannet ti vejledere, som en del af et A P Møller projekt. Samtidig har opbygningen af en organisatorisk enhed – en skole - også taget mange ledelsesressourcer. Ledelsens opgave og ansvarsfordeling er blevet ændret flere gange og der har været stor udskiftning i ledelsen i de tre år Glostrup Skole har eksisteret. Det kan have taget fokus fra inklusionen.

Anbefalinger

Vi begynder dette afsnit med at anskueliggøre, hvad inklusionsstrategiens målsætning om, at 96 % af eleverne i Glostrup Kommune går i de almene klasser. Målet er at give et klart billede af, hvad målsætningen indebærer helt konkret.

Inklusion er i denne sammenhæng defineret som elever, der modtager deres undervisning i en almen klasse.

Eksklusion er defineret som elever, der modtager deres undervisning i en specialklasse/gruppeordning på en folkeskole eller elever, der modtager undervisning på en specialskole/dagbehandlingsskole.

Der er signifikant forskel på de tal, der er indberettet til UVM, som kan trækkes i Datavarehuset og de konkrete elevtal, der er udleveret fra Center for Dagtilbud og Skoler i Glostrup Kommune.

Det er vores vurdering, at der er validitet i de konkrete elevtal fra Center for Dagtilbud og Skole, hvilket giver anledning til mistanke om forkerte indberettede data til UVM.

Hvad skal der til for at indfri den nationale målsætning på maksimalt 4 % af eleverne, der ekskluderes? I indeværende skoleår er 123 elever ekskluderet i Glostrup. Hvilket svarer til 5,6 %. Såfremt målet skulle indfries i indeværende år, skulle 36 elever flyttes fra specialklasse/specialskole til almene klasser i folkeskolen. Med den nuværende strategi, hvor man starter med større inklusion og mindre eksklusion fra skolestart, vil det tage ca. 9 år før målet er nået. Alternativt er at hjemtage elever fra specialklasser og specialskoler og lade dem indgå i almenklassen.

Områder, der skal have særlig opmærksomhed

Nedenfor har vi oplistet områder, som vi mener, bør have særlig opmærksomhed. Det er en lang liste og vi anbefaler, at hvert punkt sættes ind i en handlingsplan, hvor punkterne indbyrdes sammenhæng analyseres, hvor de prioriteres og målsættes og sættes ind i en flerårig realistisk tidsplan.

- For at kunne sætte konkrete måltal for inklusionen, skal der fokus på hvilke tal der måles på. Der er i dag en uoverensstemmelse mellem de indberettede tal til UVM og de konkrete elevtal der fremkommer, når forvaltningen spørger den enkelte skole. Derfor anbefaler vi, at der sikres en klar definition på hvad, der er et inkluderet barn og hvordan det indberettes.
- Sikre en klar ansvars- og beslutningskompetence i ledelsen af inklusionsarbejdet.
- Skolerne skal have fokus på at fremme åbenhed omkring det enkelte inkluderede barns situationen i klassen.
Det er vigtigt at ledelsen påtager sig ansvaret for, at barnet og dets forældre oplever, at de bliver forstået og anerkendt. Skolens personale skal fremme åbenhed, således klassekammerater og deres forældre har den nødvendige information om det inkluderede barn og den iværksatte foranstaltning. Såvel elever som forældre skal vejledes i at understøtte inklusionen på bedst tænkelig måde.
- Opbygge en systematisk kompetenceudvikling, således at det pædagogiske personale har de nødvendige kompetencer til at understøtte den konkrete inklusionsindsats. Sikre at pædagoger og lærere, der skal have inkluderede børn i deres klasser, får opdateret deres viden inden inklusionsprocessen begynder og sikre at det ikke kun er kontaktpersonen, der besidder viden om det inkluderede barn.
- Kvalitetssikring af de enkelte støtteforløb gennem brug af systematiske arbejdsprocesser med måloppstilling, indsatsbeskrivelser, evaluering. Sikre, at dette er beskrevet, som en del af f.eks. kontaktlærerens opgaver.
- Have særlig opmærksomhed på de inkluderede elevers faglige udvikling på mellemtrinnet og i udskoling. Vi har hørt en bekymring for, at elevernes udvikling stagnerer.
- Opbygge en systematisk evalueringskultur, så medarbejdere, der arbejder med inklusion, løbende kan få feedback på deres arbejde igennem kompetencecenteret.
- Fastlægge principper for fordeling af opgaver hos det pædagogiske personale. Inklusionen understøttes bedst ved et kontinuerligt flerårigt forløb, hvor der er få, men kvalificerede lærere/pædagoger omkring barnet.
- Skabe gode overgange for inkluderede børn f.eks. fra børnehave til skole, fra skoleår til skoleår og ved overgangen til udskoling, hvor eleverne vælger linje.
- At visitationsprocessen og ressourcetildelingsprocessen fortsat kvalificeres og smidiggøres, så ressourcer bruges bedst muligt

Områder som virker i dag, men som fortsat skal plejes:

- Social trivsel i klassen, fastholde klassens regler, hvor alle elever er lige på sociale aktiviteter såvel i fritiden som i skoletiden.

- Sikre gode rammer for forældresamarbejde. Forældresammenkomster med eller uden børn kan understøttes af skolen ved fx udlån af lokaler mm.
- Fortsætte med at understøtte skabelsen af en inkluderende kultur på børne- og ungdomsområdet i samarbejde med forældre og civilsamfundets organisationer i kommunen.

Metodeafsnit

Rapporten er blevet udarbejdet på baggrund af interviews, spørgeskemaundersøgelse og tekstmateriale.

I aftalen mellem Glostrup kommune og Metropol er mål, rammer og metode for evalueringen beskrevet. Evalueringsmetoden er kvalitative interview med nøglepersoner i inklusionsarbejdet på Glostrup Skole. Det er inkluderede elever, deres klassekammerater, forældre til inkluderede elever og forældre til klassekammerater, de medarbejdere og ledere, der har ansvar for inkluderede elever.

Vi har fulgt beskrivelsen i aftalen, men udvidet vores empiri med en spørgeskemaundersøgelse, hvis formål har været, at verificere de udsagn, som kom frem i de kvalitative interview hos en større gruppe.

Interviewene er udført i perioden 1. februar – 15. februar, men undtagelse et individuelt forældreinterview, der er udført den 1. marts. Spørgeskemaundersøgelsen er udført i perioden 16. februar – 4. marts.

Der har været en række organisatoriske og tidsmæssige udfordringer med gennemførelsen af de kvalitative interview.

Vi har haft interview med otte forældre til inkluderede børn og et interview med otte forældre til børn, der er klassekammerater til inkluderede børn.

Leder- og medarbejderinterview blev begrænset pga. fravær og manglende information. Vi har gennemført interview med en medarbejder og to ledere og det har i alle tilfælde været individuelle interview.

Vi har udvidet interviewene med et interview med en nøgleperson i forvaltningen. Det var afgørende for at få information om hele processen fra udarbejdelsen af inklusionsstrategien begyndte og frem til i dag.

Interviewene er alle foregået ud fra en spørgeguide. Der har været spørgsmål, der gik igen i alle interview og så har der været specifikke spørgsmål til hver gruppe. Interviewene har taget en time til halvanden. Der er taget noter under alle interview og de fleste er transskriberet.

Lydfiler og tekstfiler med interviews bliver opbevaret på Metropol efter gældende regler for opbevaring af fortroligt materiale.

Ved elevinterview havde vi en indledende proces, hvor eleverne viste os dele af deres skole. Det gjorde for at skabe en god og afslappet stemning. Alle de elever, som vi har talt med, har været meget åbne og fortællende om deres liv i skolen.

Efterfølgende har vi lavet en afkodning af interviewene, som er brugt til at udarbejde spørgeskemaundersøgelsen, således, at de udsagn, der kom frem i interviewene blev efterprøvet i den bredere gruppe af deltagere i spørgeskemaundersøgelsen. Udsagn fra interviews bruges direkte i rapporten anonymiseret.

Parallelt med interview har vi læst centrale tekster fra kommunen om inklusionsarbejdet og vi har efterspurgt statistisk materiale, så vi kunne danne os et billede af antallet af elever, der kan defineres som inkluderede.

Det har været en udfordring at definere hvem, der er en inkluderet elev. Vores rettesnor er, at en inkluderet elev, er en elev, der tidligere ville have gået i en specialklasse med elever med lignende udfordringer, men det er jo en hypotese, da Glostrup kommune har haft den strategi, at ingen børn som følge af inklusionsstrategien blev flyttet fra et specialtilbud til et alment tilbud. Vi kan derfor ikke sige med sikkerhed, at en elev, som vi har interviewet, i det tidligere system ville have været i en specialklasse.

Vores definition på en inkluderet elev er, en elev med særlige behov, som har fået bevilget særlig støtteressourcer i almenundervisningen. Disse ressourcer kan både bruges snævert på eleven eller som en ressource til klassen, hvorved der skaber et undervisningsmiljø, som den inkluderede elev kan fungere i.

Survey - spørgeskemaundersøgelsen fik en forholdsvis lille svarprocent. Vi kender ikke årsagen til dette. Spørgeskemaet og brev fra Metropol blev sendt ud gennem skoleintra som link på en mail til forældre til inkluderede elever på skolerne, til forældre, hvis børn går i klasse med en inkluderet elev, til de medarbejdere, der har inkluderede elever i deres klasser og til alle ledere ude på skoleafdelingerne. Det er en afdelingsleder på hver enkelt afdeling, der har stået for udsendelsen til deltagerne. Spørgeskemaundersøgelsen er på baggrund af svarprocenten ikke dækkende og dens resultater er kun brugt, hvis resultatet var helt entydigt og i overensstemmelse med de udsagn, der kom frem i fokusinterview.

Rapporten påberåber sig ikke at vise et fuldstændigt billede, men vi håber, at rapporten kan være med til at skabe fokus på vigtige problemstillinger og prioritering af inklusionsindsatsen til gavn for børnene i Glostrup.

Bilag til rapporten

Bilag 1.1 Skabelon til interviewguide for børneinterview

Bilag 1.2 Interviewguide til forældre, medarbejdere og ledere

Bilag 2. Resultater af spørgeskemaundersøgelsen

Bilag 3. Informationsbrev til deltagerne i spørgeskemaundersøgelse om evaluering af inklusion på Glostrup Skole

Professionshøjskolen Metropol
www.phmetropol.dk